

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VI.20.389/2012/6.szám

A Kúria a dr. Korponai István pártfogó ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek a dr. Ferenczy Róbert ügygondnok által képviselt I. r. a Kardos Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Kardos Árpád ügyvéd által képviselt II. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Városi Bíróságon 3.P.20.300/2011. szám alatt folyamatban volt és a Törvényszék 2.Pf.21.478/2011/7. számú ítéletével befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a II. r. alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán nyilvánosan megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a II.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperes ügygondnokának 3.000 (háromezer) forint ügygondnoki díjat.

Megállapítja, hogy a felperesek pártfogó ügyvédjének díját teljes egészében az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet benyújtó II.r. alperes viseli.

I n d o k o l á s :

Az I. r. alperes, aki a II. r. felperes sógora, a 2004. november 16-án kelt szerződés szerint 2.130.000 forint kölcsönt vett fel a II. r. alperestől. A szerződéssel a felperesek a kölcsönösszeg és járulékai erejéig jelzálogjogot biztosítottak a II. r. alperes javára a tulajdonukban álló belterületi 1091 hrsz. alatti ingatlanra. Az I. r. alperes által felvett pénzből 300.000 forintot a felek - megállapodásuk alapján - a felperesek ingatlana tehermentesítésére használtak fel. Az I. r. alperes a felvett kölcsönt nem fizette vissza, ismeretlen helyre távozott. A II. r. alperes keresete alapján a bíróság jogerős ítélettel kötelezte az I. r. alperest 2.130.000 forint kölcsön és járulékai megfizetésére. A II. r. alperest a bíróság jogerősen elítélte - egyebek mellett az ügy alapjául szolgáló kölcsönszerződés folytán - jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntetnének elkövetése miatt.

A felperesek keresetükben kérték, hogy a bíróság a szerződés jogszabályba és jóerkölcsbe ütközése folytán állapítsa meg annak semmisségét és az eredeti állapot helyreállítása körében kötelezze a II. r. alperest a javára bejegyzett jelzálogjog törlésének a tűrésére, míg a tehermentesítésre felvett 300.000 forint visszafizetését vállalták.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. A II. r. alperes álláspontja szerint a szerződés érvényesen létrejött, ami az I. r. alperest marasztaló jogerős ítélet folytán már ítélt dolog. Viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben kérte, hogy a bíróság kötelezze a felpereseket egyetemlegesen, a ténylegesen átadott 1.500.000 forint és ennek a 2004. november 16-ától járó kamatai megfizetésére.

A felperesek a viszontkereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével törölte a perbeli ingatlanról a II. r. alperes javára bejegyzett jelzálogjogot. Kötelezte a felpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg a II. r. alperes részére 300.000 forintot, míg a II. r. alperes viszontkeresetét elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a II. r. alperes bűncselekményt követett el a kölcsönügyletei, így a perbeli kölcsönszerződés és jelzálogjogot alapító szerződés megkötésével is, amivel a II. r. vádlott ügyvéd tájékoztatása alapján tisztában is volt. Az alperesek között létrejött kölcsönszerződés ezért a jogszabályba ütközése folytán semmis és így érvénytelen az annak biztosítására kötött jelzálogjogot alapító szerződés is. Az elsőfokú bíróság elrendelte ezért az eredeti állapot helyreállítását, törölte a felperesek ingatlanát terhelő jelzálogjogot, de kötelezte őket a tehermentesítésre felhasznált 300.000 forint visszafizetésére. A II. r. alperes viszontkeresete a kölcsönszerződés érvénytelensége folytán megalapozatlan volt, de a felperesek ettől függetlenül sem lettek volna kötelesek 1.500.000 forint megfizetésére, mivel a jelzálogjog szerződés alapján a II. r. alperes csak arra volt jogosult, hogy kielégítést keressen a zálogtárgyból.

A II. r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét, annak helyes indokaira történő utalással hagyta helyben.

A jogerős ítélettel szemben a II. r. alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a kereset elutasítását.

A felülvizsgálati kérelem indokai szerint az ügyben a Ptk. 237. §-ának (2) bekezdése az irányadó. Ennek oka az, hogy az I. r. alperes már 7 éve ismeretlen helyen tartózkodik, tőle a követelés nem behajtható, ezért a jelzálog kötelezett felperesek kötelesek a helytállásra. Sérti a jogerős ítélet a Pp. 213. §-a (1) bekezdésének rendelkezéseit, mert - figyelemmel a Ptk. 239. §-ában foglaltakra - nem terjedt ki valamennyi kereseti kérelemre. A bíróság 2005-ben az adós I. r. alperest jogerős ítéletével kötelezte a kölcsönösszeg megfizetésére. Az annak biztosítására létrehozott jelzálogszerződés alapján ezért a felperesek kötelesek a tartozásért a Ptk. 251. §-ának (1) bekezdése alapján helytállni. Ez alapján a szerződés érvényessége már ítélt dolog, ugyanazon tényállás alapján öt év elteltével nem hozható teljesen eltérő tartalmú ítélet. A többszörös jogszabálysértés folytán nem lehet vitás a jelzálogjog fennmaradása.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a II. r. alperes perköltségekben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, jogszabálysértés nem történt.

A Pp. 229. §-ának (1) bekezdése szerint a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja azt, hogy ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek - ideértve azok jogutódait is - egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék. Ilyen esetben a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának, vagy már folyamatban lévő eljárás esetén a Pp. 157. §-a a) pontja alapján a per megszüntetésének van helye.

A II. r. alperes által az I. r. alperes ellen indított eljárásban azonban a felperesek nem vettek rész, így nem is volt lehetőségük érdemi előadásaik, védekezésük előterjesztésére. Ennek megfelelően a felperesek keresetével érintett jogvita tárgyában anyagi jogerővel rendelkező döntés ezt megelőzően nem született, a korábbi jogerős ítélet csak az alperesek egymás közti jogviszonyában eredményezett anyagi jogerőt, ezért csak az ő jogviszonyuk minősül ítélt dolognak. A korábbi jogerős ítélet nem ugyanezen felek közt folyamatban volt eljárásban került meghozatalra, ezért nem volt akadálya a felperesek keresetindításának és az alapján a szerződés érvénytelensége megállapításának.

A felülvizsgálati eljárás során tett nyilatkozatával a II. r. alperes lényegében már maga sem vitatta, hogy a kölcsönszerződés, az általa elkövetett bűncselekmény folytán - amely miatt jogerősen elítélték - érvénytelen, ezért ahhoz joghatások nem fűződhetnek. A főkötelezettség, azaz az alperesek közti kölcsönszerződés érvénytelensége folytán, a jogerős ítélet helyes megállapításának megfelelően, érvénytelen az annak biztosítására szolgáló mellékkötelezettség, azaz a perbeli esetben a felperesekkel kötött jelzálogszerződés is, joghatások tehát ahhoz sem fűződhetnek.

Az érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani (Ptk. 237. § (1) bekezdés). A jogerős ítélet ennek megfelelően helyesen vont le az érvénytelenség jogkövetkezményeit, figyelembe véve azt is, hogy a szerződő felek között két eltérő jogviszony állt fenn. A kölcsönt felvevő I. r. alperes köteles a kölcsönösszeg visszafizetésére, a felperesek azonban ennek a kölcsönszerződésnek nem voltak alanyai és csak 300.000 forintot vettek fel. A felperesek és a II. r. alperes között ezen felül a kölcsön biztosítására zálogszerződés jött létre, amelynek alapján viszont csak dologi adósként felelhettek volna a felvett kölcsönért. Saját személyükben annak visszafizetésére kötelezettséget nem vállaltak. A felperesek és az I. r. alperes közötti jogviszonyban ezért az eredeti állapot helyreállítása csak a 300.000 forint visszafizetését és a II. r. alperes javára bejegyzett jelzálogjog ingatlan-nyilvántartásból való törlését jelentette.

A szerződéskötés előtt fennállott helyzet ezáltal visszaállítható volt, nem lehetett irányadó tehát a Ptk. 237. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezés. A teljes érvénytelenség folytán a Ptk. 239. §-a nem került alkalmazásra. A jogerős ítélet teljes körben kimerítette a keresettel és a viszontkeresettel érvényesített követeléseket, de a II. r. alperes sem jelölte meg azt, hogy mire ne terjedt volna ki a határozat.

A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet - utalva annak helyes indokaira is - a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő II. r. alperes a perköltségek viselésére. Köteles ezért megfizetni az ismeretlen helyen tartózkodó I. r. alperes ügygondnokának díját, továbbá viselni - teljes egészében - a felperesek pártfogó ügyvédjének munkadíját. A Pp. 87. §-ának (2) bekezdése alapján e tekintetben a Kúria a díj összegének a megállapítása nélkül a perköltség viselés arányát határozta meg azzal, hogy annak a viselésére a II. r. alperes köteles, míg annak összegéről a jogi

segítségnyújtó szolgálat határoz.

Budapest, 2013. január 15.

*Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó
bíró, Oroszné dr. Kerekes Anna s.k. bíró*

*A kiadmány hitelül:
tisztviselő*